

ПРАВА ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Доповідач: Янішевська К.Д., викладач кафедри права

Статтею 67 Конституції України чітко визначено обов'язок кожного громадянина України сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом.

Але поряд з цим обов'язком платники податків – громадяни України, підприємства, установи та організації наділені певними правами, які дозволяють цивілізовано спілкуватися з працівниками податкових органів: оскаржувати у разі незгоди їхні рішення щодо застосування фінансових санкцій та адміністративних стягнень, отримувати консультації з питань оподаткування, спілкуватися з керівними працівниками податкових органів різних рівнів тощо. Актуальність полягає в тому, що даний перелік прав платників податків не відображає реальне правове положення останніх, тому це спонукає до подальшої наукової розробки та законодавчого врегулювання цієї проблеми.

Визначення платників податків як учасників податкових правовідносин надає стаття 15 Податкового кодексу України, відносячи до них фізичних осіб, юридичних осіб та їх відокремлених підрозділів, які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування згідно з Податковим кодексом або податковими законами, і на яких покладено обов'язок із сплати податків і зборів.

О.В.Щербанюк зазначає, що платник податків – фізична особа, на яку згідно з законами України покладено обов'язок сплачувати податки і збори (обов'язкові платежі) в порядку та на умовах, що забезпечують ефективний захист їх прав і свобод» [, с. 19]

В умовах чинного податкового законодавства права платників податків і зборів (обов'язкових платежів) регулюються ст. 17 Податкового кодексу України, яка значно розширила перелік прав платників податків і додатково встановила такі з них, які сприятимуть створенню партнерських відносин між платниками податків та податковими органами, уникненню можливих конфліктних ситуацій та поліпшенню інформатизації суб'єктів підприємницької діяльності.

Так, у відповідності до ст. 17 Податкового кодексу України платник податку має право:
безоплатно отримувати в органах державної податкової служби та в органах митної служби, у тому числі і через мережу Інтернет, інформацію про податки та збори і нормативно-правові акти, що їх регулюють, порядок обліку та сплати податків та зборів, права та обов'язки платників податків, повноваження контролюючих органів та їх посадових осіб щодо здійснення податкового контролю;

представляти свої інтереси в контролюючих органах самостійно, через податкового агента або уповноваженого представника;

обирати самостійно, якщо інше не встановлено цим Кодексом, метод ведення обліку доходів і витрат;

користуватися податковими пільгами за наявності підстав у порядку, встановленому цим Кодексом;

одержувати відстрочення, розстрочення сплати податків або податковий кредит в порядку і на умовах, встановлених Податковим Кодексом;

бути присутнім під час проведення перевірок, ознайомлюватися та отримувати акти (довідки) перевірок, проведених контролюючими органами, перед підписанням актів (довідок) про проведення перевірки, у разі наявності зауважень щодо змісту (тексту) складених актів (довідок) підписувати їх із застереженням та подавати контролюючому органу письмові заперечення в порядку, встановленому цим Кодексом;

оскаржувати в порядку, встановленому цим Кодексом, рішення, дії (бездіяльність) контролюючих органів (посадових осіб), надані контролюючими органами роз'яснення;

вимагати від контролюючих органів проведення перевірки відомостей та фактів, що можуть свідчити на користь платника податків;

на нерозголошення контролюючим органом (посадовими особами) відомостей про такого платника без його письмової згоди та відомостей, що становлять конфіденційну інформацію, державну, комерційну чи банківську таємницю та стали відомі під час

виконання посадовими особами службових обов'язків, крім випадків, коли це прямо передбачено законами;

на залік чи повернення надміру сплачених, а також надміру стягнутих сум податків та зборів, пені, штрафів у порядку, встановленому цим Кодексом;

на повне відшкодування збитків (шкоди), заподіяних незаконними діями (бездіяльністю) контролюючих органів (їх посадових осіб), у встановленому законом порядку;

за методикою, затвердженою Міністерством фінансів України, вести облік тимчасових та постійних податкових різниць, та використовувати дані такого обліку для складання декларації з податку на прибуток.

У свою чергу, Податковий кодекс Російської Федерації має більш широкий перелік прав платників податків, що свідчить про конкретизованіший правовий статус даних суб'єктів податкових правовідносин. Так, згідно зі ст. 21 Податкового кодексу РФ платник податку має право отримувати від Міністерства фінансів РФ письмові роз'яснення щодо питань застосування законодавства РФ про податки і збори; здійснювати спільно з податковими органами звірки розрахунків щодо податків, зборів, пеням і штрафам, а також отримувати акт такої спільної перевірки; надавати податковим органам та їх посадовим особам пояснення щодо нарахування і сплати податків, а також по актам проведених податкових перевірок, вимагати від посадових осіб податкових органів та інших уповноважених органів дотримання законодавства про податки і збори при здійсненні ними дій по відношенню до платників податків; не виконувати неправомірні акти і вимоги податкових органів, інших уповноважених органів та їх посадових осіб, які не відповідають чинному Кодексу та іншим федеральним законам [2].

З огляду на вищевикладене, постає необхідність розширення прав платників податків в Податковому кодексі України, що і буде позитивною тенденцією щодо зміни підходу до проведення контролюючими органами дій щодо обмежень прав платників податку.

Література

1. Щербанюк О.В. Громадянин як суб'єкт податкових правовідносин / О.В. Щербанюк – Чернівці: Рута, 2000. – 280 с.
2. Податковий кодекс Російської Федерації // <http://www.duma.gov.ru>.